

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDENIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 14.

NOVO MESTO, 4. APRILA 1952

CETRTLETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETER

Od tedna do tedna

Te dni se svet spet lahko prepriča o neuklonjivosti in odločni volji jugoslovanskih narodov, ki ne dopuste, da bi kdor koli na njih račun sklepal kupčije in mešetaril z usodo njihove domovine. Enotno je vse prebivalstvo naših mest in krajev odgovorilo zlohotnim naklepom italijanske grabeljivosti, protestiralo pa je tudi proti sklepu zahodnih sil, da bodo brez sodelovanja Jugoslavije, toda ob navzočnosti italijanskih zastopnikov razpravljali o tržaškem vprašanju. Pretežno breme krivice smo prav ob tem vprašanju že prevzeli na svoja pleča — ker smo v težavnem mednarodnem položaju bili osamljeni in nismo mogli prevzeti odgovornosti za kakršne koli nove zaplete — toda predaleč bi šla naša popustljivost in nihče ne more več od nas zahtevati novih žrtev.

Kakor je v ponedeljek na zasedanju Ljudske skupščine v Beogradu povedal maršal Tito, tako mislijo vsi državljani Jugoslavije in z njegovimi besedami zavrta zlohotne načrte naših sovražnikov. Marša Tito je zelo jasno nakazal vse umazano ozadje protijugoslovanske gonje, ki so jo organizirali najodgovornejši ljudje v Italiji in je razpametala zločinske fašistične strasti, podžigane z ostudno kominformovsko politiko. »S skrbjo nas navdaja, da grede zavezniki na zahodu na limanice italijanskim hotenjem izsiljevanjem italijanskih vodilnih krogov. Zavezniki popuščajo pod pritiskom fašističnih elementov, ki so bili vzrok svetovne katastrofe,« je opozoril maršal Tito in nanizal dejstva o zahrbtni italijanski diplomaciji, ki se ni nikoli plašila ne zločinov ne izdajstva za svoje umazane cilje.

Kar je moralo slovensko in hrvaško prebivalstvo pretrpeti v dolgih letih fašističnega gospodarstva, teror, ki so ga fašistični okupatorji stopnjevali v času vojne, uporabljajo še zdaj italijanske oblasti nad slovenskim prebivalstvom na Goriškem, v Reziji, Kanalski dolini in Beneški Sloveniji. Prav tako pa tudi še zdaj uporablja italijanska diplomacija ista fašistična gesla o italijanstvu ne le Trsta in Istre, pač pa tudi Dalmacije in jadranske obale vse do Boke Kotorske. Kadar razpihne vprašanje Trsta, prav nič ne skrivajo, da je to le prva stopnica na njihovi imperialistični poti zaslužjenja še drugih naših krajev. Zato pa je maršal Tito tako odločno naglasil: »Nočemo trgovine, predrago smo plačali ceno, da bi se izognili občuti, da nočemo miru. Ne moremo se odreči živim ljudem, ne moremo se odreči našemu prebivalstvu, ki je tam, nikoli ne moremo privoliti v reševanje tržaškega problema, ne da bi mislili na naše prebivalstvo pod Italijo. Hočemo, da naše prebivalstvo v Italiji govori v našem jeziku in da ima iste pravice, kot jih imajo Italijani v naši državi. Ta živelj ne sme biti izpostavljen samovoljni in terorju raznih fašističnih in kominformističnih elementov v Italiji. Za to nam mora biti porok italijanska vlada in to vprašanje mora biti močno utrjeno med njimi in nami.«

Velik je bil odmev na govor maršala Tita v svetu. Angleški, francoski in ameriški časopisi so pod velikimi naslovi prinesli izveščke iz govora in v svojih komentarjih poudarili, da bi bila edino pravična rešitev v sporazumnem dogovoru med Jugoslavijo in Italijo. Simpatije do Jugoslavije, ki se je dosledno borila na strani zaveznikov proti fašizmu in tudi zdaj obsoja vsak poskus novega oživljanja fašizma, so v primeri z jeguljasto politiko italijanske diplomacije prav gotovo narasle pri svobodoljubnih in naprednih ljudeh v svetu.

Tisti politični krogi na zahodu, ki so sprožili načrt o tržaških razgovorih brez udeležbe Jugoslavije, sicer zdaj vneto zatrujejo, da ne gre tu za dokončno rešitev tržaškega vprašanja, pač pa da nameravajo pregledati možnosti o udeležbi italijanskih oblasti pri civilni upravi Trsta. Če tudi to predstavlja velike koncesije, ki jih je zahod hkrati s privolitvijo volitev hkrati z italijanskimi namenil tržaškemu iredentstvu. Toda protijugoslovanska gonja, ki se je po govoru maršala Tita v Italiji še stopnjevala, nas opozarja, da moramo biti oprezni in odkloniti vsako zahrbtno mešetarjenje. Sam De Gasperi je v italijanskem parlamentu znova zavrnil sporazumno reševanje tržaškega vprašanja z Jugoslavijo, hkrati pa tudi že »zagrozil«, da se Italija ne bo zadovoljila s kakimi »polovičarskimi« predlogi zahoda, ker hoče zagotoviti svoje interese še na ostalo ozemlje, ki je svojčas pripadalo Italiji. Spametovanja na italijanski strani torej ne moremo pričakovati, le vedno večje zahteve in stopnjevano nesramnost. Zato pa tudi mi ne bomo popustili in bomo dosledno — kakor je dejal maršal Tito — »znali braniti koristi naše države«.

Vremenski nanored

Padavine je pričakovati okoli 4., 7. in 14. aprila, verjetno sneg. Vmes suho vreme. Temperatura se ne bo mnogo spreminjala.

RAZŠIRJENO IN POGLOBLJENO POLITIČNO VZGOJNO DELO

ie glavna naloga frontnih organizacij združenih okrajev Trebnje in Novo mesto

Na podlagi osnutka o združitvi okrajev Trebnje in Novo mesto, so se prve združile množične organizacije. Okrajna odbora OF sta imela dne 29. marca skupno sejo v Novem mestu, na kateri je bil izvoljen nov 29-članski izvršni odbor OF iz dosedanjih članov obeh odborov. Za predsednika je bil soglasno izvoljen tovariš Martin Zugelj, za sekretarja pa Tone Počrvina. Skupne seje se je udeležilo iz okraja Trebnje 32, iz okraja Novo mesto pa 42 članov. Iz poročil sekretarjev ter razprave je bilo razvidno, da je Fronta navzile raznim pomanjkljivostim glavni usmerjevalec političnega, kulturnega in gospodarskega življenja. Ponovno se je pokazalo, da so tam, kjer se Fronta zaveda svoje naloge, zastoj vsi poizkusi sovražnikov našega napredka, da bi to pot zavrla. Nasprotno pa imajo sovražniki uspehe tam, kjer je Fronta premalo budna in prepušča glavno besedo raznim vaškim veljakom ter prikritim in odkritim nasprotnikom naše stvarnosti. Na seji so razpravljali o dobrih in slabih primerih dela na terenu ter sprejeli smernice za bodoče delo.

Primer dobrega političnega dela so pokazale organizacije v Škocjanu, ki so se odločno spopadle z razbijatičnimi zadrugi in jih razkrinkale. Pri utrjevanju in širjenju zadrugištvu so se izkazale tudi organizacije v topliškem sektorju, slabe pa so v tem pogledu v Orehoviču, Beli cerkvi in Birčni vasi. Tudi v St. Petru je bilo delo frontne organizacije šibko. Novo izvoljeni občinski odbor pa je še pokazal, da je te šibkosti konec in da bo usmerjevalec javnega življenja Fronta.

Organizacije v trebanjskem okraju so se zlasti izkazale pri razkrinkavanju sovražnikov zadrugištvu, ki so hoteli razbiti zadrugi. Le budnosti in delavnosti frontnih organizacij se je zahvaliti, da jim to ni uspelo in da so se zadrugi še okrepile. Tako je v KDZ Veliki Gaber vstopilo sedem družin, v KDZ Velika Loka pa dve družini. Na novo je bila organizirana kmečka delovna zadruga v Volčjih njivah. Šestmesečno tekmovanje je lani poživelo politično delo vseh organizacij in jih utrdilo. Tudi sestanki z voljnimi obvezniki so velike pripomogli k pravilnemu političnemu gledanju množice na posamezne dogodke v svetu. Partizanski pohod v Juliju je okrepil organizacije Zveze borcev. Priprave in volitve vaških odborov OF pomenijo nadaljnjo okrepitev političnega dela in očiščenje frontnih organizacij vrtnjecev in škodljivcev. Tako so na volilnih sestankih v Trebnju in Primskem člani odločno zahtevali račun od blaginikov vaških organizacij, ker se je pokazalo, da sta delala nepošteno. Na Primskem so blaginik predlagali celo v kaznovanje. Volitve vaških odborov OF se je udeležilo povprečno 75 odstotkov članov.

Zelo primeren način dela z množicami so predavanja ljudske univerze, ki so bila to zimo po vseh krajih ob

veliki udeležbi. Novo izvoljeni občinski odbori OF so že skoraj povsod potrdili, da se zaveda svoje politične vloge na vas. Frontna organizacija na Mirni do nedavnega ni bila kos svojim nalogam, vsled česar so imeli toliko več besede nasprotniki. Občinski odbor Fronte, ki je bil pred kratkim izvoljen, pa je že pokazal, da je kraljevanja posameznih sovražnikov naše stvarnosti na Mirni konec. Dobro so zastavili svoje delo tudi občinski odbori OF v Trebnju, St. Lovrencu, Mokronogu in drugi. Slabše so se izkazali dosedaj odbori pri pomoči sekcijam žena in izvolitvi njihovih odborov.

Premalo skrbi so posvečale frontne organizacije splošnim kmetijskim zadrugam in njihovim odsekom. Od 26 KZ v trebanjskem okraju jih je imelo občne zore do dneva seje komaj 12, kar je dokaz, da njihovo knjigovodstvo ni najbolj v redu ali pa je vmes kaj drugega. Pokazalo se je, da so tudi splošne kmetijske zadrugi, ki kažejo letos precej lepe uspehe, trn v peti raznim vaškim veljakom, ki se jih hočejo polastiti ali pa jih razbiti. Na občni zbor KZ Dobriče so prišli z navidez nedolžno parolo: V upravni odbor naj pridejo starejši in »ugledni« gospodarji (gotovo bivši župani, gostilničarji in trgovec), mladina in žene pa ne! To namero je pravočasno odkrila frontna organizacija in jim prepovedala njihove nakane. Nasprotno pa so delno uspeli s svojo listo na občnem zboru KZ Trebnje, ki je bil slabo pripravljen in mu organizacije niso posvečale dovolj skrbi.

Obnova v vojni poškodovanih gospodarstev še ni popolnoma zaključena. Lani je dobilo 82 najbolj nujsih oškodovancev 1.648.000 din podpore samo za gradivo in plačilo strokovnih del. Poleg tega pa je prejelo še 141 upravičencev 340.000 zidkovan, 48.000 strešnikov in velike količine ostalega materiala po znižanih cenah. V okraju je še okrog 60 primerov, ki rabijo pomoč pri obnovi. Naloga Fronte bo, da bodo še ti letos prejeli potrebno pomoč.

Na skupni seji so tudi govorili o konkretnih primerih snubljenja naših ljudi po agentih sovražne duhovščine. Tako sta k znanemu bivšemu komandantu partizanskega Jurističnega bataljona v okolici St. Jerneja prišla dva sosesta s predlogom, naj da otroke krstiti, pa mu bosta zastoj zoral njeve. Vedela sta namreč, da sam nima vprežne živine in sta prav to hotela izkoristiti za pritisk, da bi se odpovedal vsemu sistemu, za kar je bil osemnajstkrat ranjen. Seveda jim je odgovoril na najbolj razumljiv način s tem, da ju je napodil iz hiše in še malo detj.

Kot smernice za bodoče delo so bili na seji sprejeti sklepi, ki jih bodo dobile vse osnovne organizacije pisмено. Predvsem je treba prenehati z dosedanjim načinom sestankarstva in se s podrobnim in določenim delom z večjo odločnostjo posvetiti vzgojno političnemu delu.

INVALIDSKA ORGANIZACIJA V TREBNJEM

ena izmed najboljših v Sloveniji

Številni delovni uspehi invalidske organizacije v trebanjskem okraju so dokaz velike volje in predanosti invalidov domovini. Na skupnih sestankih so študirali invalidi tekoče naloge in jih uresničevali v vsakdanjem delu. Pogosto so prirejali sestanke invalidov po sektorjih in vaseh. Članarino redno plačuje 636 članov, 112 članov pa je, ki zamujajo in škodujejo disciplini organizacije. Pri gradnjah zadrugištvu, domov, napeljav elektrike itd. je članstvo opravilo lani 19.547 prostovoljnih delovnih ur. Za kulturni dom v Trstu so zbrali 25.000 din in 16. kub. metrov lesa, za Primorco, prizadete po snegu, pa zbrali 9200 din. Najboljši sta bili organizaciji Trebnje in Mirna. Za naročnike Invalidskega vestnika je organizacija pridobila 204 člane. Ima povezano z vsemi organizacijami in sodeluje pri vseh nalogah.

Okrajna skupščina, ki je pred kratkim zasedala v Trebnju, je razpravljala še o nekaterih nalogah, ki so važne za organizacijo. Delegati iz Mirne so pokazali vidne primere osirotelih otrok in žena, katerim so očetje oziroma možje padli v NOV in še danes ne uživajo podpore od države. Dogodilo pa se je tudi več primerov v večjih krajih kot na primer v Dobriču, da premajajo invalidnino taki, ki nimajo za to pogojev. Izkoriščajo organizacijo, ne vedo pa, da invalidnina ni podpora, temveč narodno priznanje. Do sedaj so se organizacije na vaseh premalo brigale za taka vprašanja.

Invalidi v Dobriču se vključujejo v kmetijsko delovno zadrugi in so veliko storili pri ostalih delih. Partizanka-invalidka Poljanškova je poudarila, da je treba posvečati več skrbi najmanjšim otrokom naših invalidov. Marsikje živijo otroci padlih staršev v slabih življenjskih in vzgojnih razmerah. Delegati so ugotovljali napake, kako

nepravilno krajevne davčne komisije odmerjajo davek, da invalidom zaradi nekaj dinarjev večje osnove odpade cela ali pa polovična invalidnina. Zato so izvolili komisije, ki bodo na krajevnih ljudskih odborih pomagale pri odmeri davkov.

Izvolili so tudi člane, ki bodo zastopali v novomeškem okraju okraj Trebnje. Med zaslužnimi člani je bil so glasno izvoljen tudi Anton Kralj, sekretar Okrajnega odbora ZVVI, kateremu gre veliko priznanje.

Zastopnik Glavnega odbora ZVVI Slovenije iz Centralnega odbora Jugoslavije tov. Vekoslav Mlekuš je izrekel priznanje invalidski organizaciji trebanjskega okraja, ki je med najboljšimi v Sloveniji, za kar je prejel Okrajni odbor ZVVI tudi priznanje in pohvalo.

V poslovlju zadnje konference v trebanjskem okraju so bili vsi delegati povabljeni na skupno kosilo, kjer so se v veselju družbi marsikaj pogovorili o načrtih in bodočem delu. A. Z.

13. julij — občinski praznik Žužemberka

Delavnost, red in disciplina ter neomajna predanost svetlim tradicijam velike domovinske vojne, so je vodilo delovne organizacije Zveze borcev Žužemberk. Poročilo o njem nedosedanjem delu je na nedavnem občnem zboru podal tov. Jože Smrke.

Iz poročila je razvidno, da je stanja članstva še nezadovoljivo in da še marsikdo spada v organizacijo ZB. Odbor si je prizadeval, da je bil članom v celoti ali pa delno odpuščen obnovitveni dolg. Organizacija je doslej posvelila premalo paznje in vzajemni vzgoji in protifalatski zasoti. Pri ureditvi prostora za spomenik so člani prispevali 1331 prostovoljnih delovnih ur, mnogo pa so naredili tudi pri oskrbovanju partizanskih grobov. Za uspešno delo je organizacija dobila priznanje Glavnega odbora ZB Slovenije. Člani ZB so sodelovali tudi pri popravilu cest, organizirali so proslavo ob 18. obletnici OF itd. Na svečan način so razdelili spomenice 117 svojcem padlih borec in žrtve.

Navdušenje je bil sprejet sklep, da KLO proglašaj 13. Julij za dan občinskega praznika

mu delu. Razkrinkavanje sovražnih elementov, ki so se vrinili v razne naše ustanove in podjetja, je druga, a važna naloga Fronte. Ne sme se dogajati tako kot na primer pri Državnem zavarovalnem zavodu, da nameščajo ljudi najbolj črne preteklosti. Razširitev tiska OF je prav tako med važnimi nalogami. Tesnejše sodelovanje z invalidskimi organizacijami je potrebno, ker je prav v njih največ predanih aktivistov. Budnost nad vzgojo in vzgojitelji naše mladine je zaostri, ker si prav na tem področju najbolj prizadevajo nasprotniki napredka, da bi iztrgali mladino od naprednih socialističnih idej ter jo še naprej držali v temi in nazadnjaštvu.

S skupno sejo oziroma združitvijo je formalno prenehal obstojati okrajni odbor OF v Trebnju, zato naj se vse organizacije na področju, ki bo priključeno okraju Novo mesto, obračajo neposredno na okrajni odbor OF Novo mesto. R.

SVOJEGA NE DAMO, TUJEGA NOČEMO!

Odločen odgovor partizanskega Novega mesta

V torek, dne 1. aprila zvečer, so se napolnile novomeške ulice s tisoči demonstrantov, ki so se zvrstili v dolgo povorko ter se začeli zlivati na Glavni trg. Delavci, nameščenci, dijaki, pripadniki Jugoslovanske ljudske armade, žene, dekleta, meščani — pisana množica prebivalcev Novega mesta, ki so dajali duška svojim čustvom ob zadnjih fašističnih izpadih v Trstu in v raznih italijanskih mestih. Demonstranti so nosili zastave, transparente, prepeli borbene partizanske pesmi, vzklíkali maršalu Titu, Partiji, naši vladi, Centralnemu komiteju ter bratstvu in večni povezanosti vseh jugoslovanskih narodov.

»Dol s fašisti! Dol s požigalci in morilci iz Rima in Vatikan! Smrt fašistom!« Take in podobne parole so prihajale iz tisočih grl množice, ki je vzklíkala pred poslopjem MLO na Glavnem trgu in neprestano demonstrirala proti italijanskim fašističnim

Smrt fašizmu!

V teh dnevih smo pričue ponovnega oživljanja povampirjenega italijanskega fašizma, ki skupno s kominformovci, nenasitno italijansko iredento in ostalo profašistično drhaljo izziva v Trstu in v raznih italijanskih mestih. Kot zastopniki naše enotne politične organizacije na Dolenjskem se čutimo dolžne, da pred vsem svetom najostreje protestiramo proti slehernemu poizkusu oživljanja vsega, kar je zgodovina in naša narodnoosvobodilna borba že zdavnaj obsodila. Bili smo prve neštete zločinom italijanskega fašizma nad našim ljudstvom v pretekli vojni. V imenu ljudstva obtožujemo vse krivce nerodov in izizzvanj v Trstu in v Italiji, v interesu italijanskega delovnega ljudstva pa jih obsojamo, ker vemo, da delajo proti koristim lastnega naroda.

»Smrt fašizmu — svoboda narodom« je bilo naše geslo vsa leta v narodnoosvobodilni borbi in po njej! Prav to kličemo, združeni v naših vrstah, tudi danes:

SMRT FAŠIZMU!
SVOBODA NARODU!

Delegati okrajnih odborov OF v Novem mestu in Trebnju

MUCENJE PO ZAPORIH, UNICEVANJE V TABORISCIH, STRELJANJE TALCEV, POŽIGANJE HIŠ, TATVINE IN RAZBOJNISKA PLENJENJA — TO SO SLEDovi KI JIH JE PUSCAL ZA Sobo V NAŠIH KRAJih ITALIJANSKA SOLDATESKA PREVEČ ZLOČINOV SO NAM PRIZADEJALI DA BI LAHKO NANJE KDAJKOLI POZABILI, ZATO SMRT FAŠIZMU!

izzivavcem, njihovim zaveznikom kominformovcem ter kapitalističnim zaščitnikom.

Burno pozdravljen od več kakor 3500-glave množice je stopil na oder nosilec spomenice 1941 tovariš Jože Zamljen, predsednik Okr. odbora Ljudske prosvete ter spregovoril o najnovšem fašističnem zločinu. Poudaril je, da ljudstvo Dolenjske pozna fašistično drhal, saj je na lastni koži s tisočeriimi žrtvami občutilo vso podlo zločinsko nrv fašističnih zveri.

»Se lahko pripravimo maratonski tek fašističnim izzivavcem, če to želijo in če so že pozabili zadnje desetletje,«

tistih, ki mislijo, da odloča na svetu samo kapital. Kdor greje gada na prsih, naj se ne čudi, če bo pičen! Novomeščani, ki so dali v letih NOB na stotine žrtev, obsojajo stare in nove fašiste ter vse njihove pokrovitelje, pa naj se le-ti skrivajo pod zapadnim, vatikanskim ali moskovskim plaščem!

V Novem mestu so ustanovili Zdrženje rezervnih oficirjev

V nedeljo 30. marca je bil v dvorani doma JLA v Novem mestu ustanovni občni zbor Zdrženja rezervnih oficirjev za področje mesta in bližnje okolice. Navzoči so bili 103 rez. oficirji, med njimi predstavniki MLO iz MK KPS, OLO in OK KPS Novo mesto. Po izvolitvi delovnega predsedstva je član okrajnega iniektivnega odbora za ustanovitev Zdrženja poročal o pomenu in ciljih Zdrženja rezervnih oficirjev, nankar so bila sprejeta pravila Zdrženja in izvoljen 9-članski odbor. Z enominutnim molkom so zbrani rez. oficirji pobistili spomni v narodnoosvobodilni vojni padlih oficirjev NOB. Med razpravljanjem so rez. oficirji med drugim govorili o vzgojnem delu nove organizacije, predlagali, kako naj bi potekalo nadaljnje strokovno in politično izobraževanje rez. oficirjev, dopolnili so letni načrt dela in oglasno obsodili najnovše fašistične provokacije in izizzvanje v Trstu in nekaterih italijanskih mestih. Ob zaključku so z navdušenjem sprejeli pozdravne resolucije tovarišu maršalu Titu, podpredsedniku zvezne vlade tovarišu Edvardu Kardelju in predsedniku vlade LRS tovarišu Mihi Marinku.

Za predsednika Zdrženja rez. oficirjev je bil izvoljen rez. kapetan Janko Kastelic, za tajnika rez. podporočnik Srečko Stanič. Člani odbora pa so rezervni oficirji Boris Andrianič, Vinko Bela, major JLA Stojan Drakulič, Milan Dodič, Roman Kobe, Alojz Potočar in Lojze Nečemer.

IZ IŠLAŠIH KRAJEV

To in ono iz Kočevja

PRELOM V KMETIJSKI ZADRUGI VELIKI GABER

Na nedavnem občnem zboru KZ Vel. Gabe. smo silili marsikaj, o čemer do sedaj ni bilo niti sledu. Najprej so razpravljali o delu trgovskega in resnega odseka, ki sta imela dan 100 dni čistejša dobika, kar pomeni prelom v tej zadrugi, saj je imela do sedaj redno letno izgubo. To dobiček je po pravici zaslužen, saj so bili člani postreženi kse kulturno in z raznovrstnim blagom, po gospodvih pa so posekali in prodali les, ki so ga lahko posekali brez škode. Upravni odbor je zasedal redno in ne samo enkrat na leto, kot stari, zato je bil sedaj povprečno izločen. Vsih mesečnih zbiranj in sprejet sklep, da bo zadruga letos obnovila strojni odsek, za katerega bo nabavila traktor s pripadajočimi stroji. S tem bo pomagala članom zadruga pri izboljšanju kmetijstva. Ustanovili bodo tudi plemenito postajo z rodovitnimi bikami in merjasi ter mizarški odsek. Vse to bo še bolj pripomoglo k osamosvojitvi španske KZ. Sklenili so tudi, da bodo deleže članov povzeli na 1000 G. J.

DOL. PREKOPA

Zalostna posledica polnočnice. 24. decembra lani so se vračali stirije fantalini od polnočnice. Pred Goltesovo hišo na Dolnji Prekopi so se ustavili in začeli metati kamenje v domačega psa. Ker je ta hudo lajal, je prišel skozi vrata pogledati kdo pa nagaža domači 12-letni Toneček. V trenutku, ko je pogledal skozi vrata, mu je prijel kamen v oko. Po dveh mesecih zdravljenja v ljubljanski bolnišnici so ugotovili, da bo fantek ostal brez očesa. To je toliko bolj tragično, ker je fantek enostranska sirača. Očeta so mu namreč leta 1943 ustrelili na domačem pragu.

NOVO MESTO

V prve kazni za kršitve odlokov MLO. To pot ne bodo ostali odloki o javnem redu in miru ter snagi v mestu samo na papirju. Zaradi kršitve zadnjih odlokov, ki so jih potrdili tudi zbori volivcev, so bili kaznovani: Delavec Feliks Grandovec, ker je razgrajval v hiši in s tem motil ostale prebivalce. Kazen 400 din; delavec J. Župnik, ker je ponoči ob 23. uri pel in vriskal skozi mesto. Kazen 100 din.

OGLASUJTE V »DOLENJSKEM LISTU«

Okrajna konferenca LMS V Črnomlju

Belokranjska mladina, vžaljena v LMS, je v nedeljo 30. marca t. l. zborovala v Črnomlju na konferenci po so povabili tudi zastopnike najboljših pionirskih odredov v Beli krajini. Na konferenci, ki jo je obiskal tudi delegat Centralnega komiteja LMS, so zavodni belokranjski mladinci podali obračun svojega političnega in kulturno-prosvetnega dela, ki je bilo v pretekli zimski sezoni prav presih. Krajinski pravilnik usmerjeno z organizacijske raznih izobraževalnih in gospodarskih tečajev, za kar ima mnogo zaslug tudi Svet za prosveto in kulturo pri OLO v Črnomlju in zavodno ter delovno belokranjsko učiteljsko.

Na konferenci so bile podane prehodne zastavice naslednjim aktivom organizacije LMS: mladinski aktiv in Gibelji je prejel prehodno zastavico kot najboljši aktiv v okraju za politično delo v mladinski organizaciji. Mladinski aktiv iz Adleš je bil nagradjen s prehodno zastavico za najboljšo kulturno prosvetno dejavnost, mladinski aktiv iz Radovca je bil odlikovan s prehodno zastavico kot najboljši za disciplinano delo in uspeh v izobraževalnem tečaju, ki ga je v vsem in strokovno vodil vodil radoviški šolski upravitelj tov. Otmar Zorn in njegova žena Valerija, učiteljica na Radovci.

Svetie in temne strani splošne kmetijske zadruge v Trebnjem

V 12. številki našega lista smo na drugi strani objavili članek pod naslovom: »Samo 75.000 din je dobil nagrade«. Ker navedebo v članku ne odgovarjajo v celoti dejstvom in je bil leta napisan na podlagi netočnih podatkov, kar smo ugotovili pozneje, smo si poslovanje z avtorji ogledali od blizu. Za spoznavanje resnične stanja v zadrugi nam je zlasti koristil zapisnik revizijske komisije Ministrstva za finance LRS, ki je v februarju letos pregledala vse poslovanje zadruge od ustanovitve do konca leta 1951. Po ustanovitvi »Napreze« leta 1946 je ta nekaj časa prav dobro poslovala. Pozneje se je poslovanje iz leta v leto slabšalo. Menjavali so se poslovanje in naljubljenost, več o teh pa je povzročilo zadržki škode, tudi za več kot pol milijona dinarjev. V skladnih se je kvarilo blago, knjigovodstvo je bilo povžno, letna bilanca netočna in podobno. Leta 1947 je imela zadruga dobička le 580 dinarjev, naslednja leta pa izgubo, ki je dosegla višek leta 1950, ko je znašala izguba 203.508 din. Za slabo, ali bolje rečeno zlobo, je povzročila poslovanje zadruge, ki je povzročilo primanjkljaj, so krivi posamezni odgovorni uslužbeni, ki so se vrstili na vodilnih mestih. Tako je en sam uslužbenec povzročil zadrugi škode 587.342 din in kar je pri tem najbolj zaničljivo, do danes za to še ni bil kaznovan!

Leta 1951 je bilo v prostoru zadruge vlogomlono: povzročila škoda znaša 1.066.737 din. Ker zadruga ni mogla niti plačati, je bila varovana. Ji DOZ ni povrnili povzročene škode. Ta vloga je do danes ostal še nepojasnjen. Navzile temu je letna bilanca zadruga lani izkazala čistejšega dobička 766.527 dinarjev, kar je napram prejšnjim letom več kot lep uspehi! Res je, da so bili za

Pot za Krko je se urejena. Lani so razširili pot za Krko iz Pughleve ulice do Loke, kjer so zlasti veliko pomagali s prostovoljnimi delom upokojenci. Tudi oporniki zidovi so bili sezidani že lani. Sedaj so postavili ob gredah stebre in napeli ograjo iz plietone žice, pot pa lepo posuli s premogovimi ugasi in je sedaj popolnoma gotova. Edino kar še moti, je iztok gnojnice nasproti hiše šte. 3 v Pughlevi ulici, ki teče nekaj časa po odprtem kanalu in povzroča smrad.

Greda bi tudi lepše izgledala, če bi bili vsi stebri enako visoki, kar se pa da še vedno napraviti. Lastniki grede so sedaj dobili vsaj posteno ograjo za svoje vrtičke. MLO pa je vsakomu napravil vrata, češar prej niso imeli. Potrebno bi bilo, da bi se iz opornika na opornik približali latio pod žico, ker bi jo na ta način ohranili za daljši čas.

Pijane cene bi morda lahko imenovali cene vina v novomeških gostinlah. Zadnje tedne so pokazale čudovito »proznost«. Od 70 din za liter so poskočile na 80 din, pa tudi že na 90, čeprav so gostine prodajale vino od mošta naprej vse do pred kratkim po 60 din za liter. Pri tej čudni podražitvi pa je še bolj čudno to, da piješ lahko v mnogih gostinskih obratih v Novem mestu »kršeno« vodo, ne pa drago plačano vino! Hvaležno polje dela za sanitarno inšpekcijo, ki bi v nekaterih gostinlah lahko ugotovila, kako »močna« je novomeška voda... Prosimo, da se kontrola vina izvede čimprej, o uspehih pa naj bi pristojni organ obvestil javnost, da se bomo slabih gostinlah lahko vsi izogibali!

GRČEVSKI PIONIRJI NAM PIŠEJO

Tudi nas je že obiskala pomlad in nas zvalila na sončne griče, posejane z vinsko trto. Prvi pomladanski čas smo proučevali s pomladanskim tekmi čez drn in strn, na katerem so sodelovali v Novem mestu iz tretega, petega in šestega razreda. Prvi je bil Alojzij Zoran, ki je za nagrado prejel knjigo Ilijina »Prirada in ljudje«, druga pa je bila Stefa Gačnik, ki je dobila knjigo »Zdravilna zelišča in gozdni sadeži«.

S ČATEZA SE OGLASAJO

V Čatezu je imela kmetijska zadruga pred kratkim redni letni občni zbor, na katerem se je ugotovilo letnega dobička 130.000 dinarjev. Sklenili so organizirati oziroma poživiti delo drevesnice ter razširiti delo sadjarskega odseka.

Kulturno-umetniško društvo Čatez se pripravljala za nastop z igrjo »Svojevolje« v 30. dnevnih danih v gledališču v sodelovanju v dramatski družini. Manj pa je zanimanja za knjižnico, kjer je mnogo zanimivih in poučnih knjig. Knjižnico bodo te dni preselili v Zadrugin dom, kjer je primerno uredila soba Marjanca Miklič, knjižničarka na Čatezu.

Na novo je organiziran pevski moški zbor, dobro pa je obiskani tudi pionirski pevski zbor.

Za primorsko ljudstvo so zbrali 4000 din, kmetje pa bodo darovali les in material. Z.

NOVICE IZ ČRNOMLJA

V Črnomlju je organizacija AFŽ spet začela z dvema kulturnima tečajema, ki ju vodi eden iz žena in delavci iz Črnomlja in okolice. Razdeljeni so na dve grupi. Tečaj sta vsak drugi dan, vodi pa ju tov. Tilka Pirnat.

27. aprila bodo v Tribučih pri Črnomlju odkrili spominsko ploščo v spomin ustanovitve XV. brigade odnosno batalionov XV. brigade, ki je bila osnovana v Tribučih 15. septembra 1948. Ta plošča bo odkrila tudi spomin na delovanje propagandne tiskarne NOV, ki je delala v času vojne 1944 leta. Na isti plošči bodo vklesana tudi imena osmih padlih borecev in osmih žrtve fašističnega terorja iz Tribuč. Spominsko ploščo postavljajo različne organizacije vsi Tribučki.

Kino Črnomelj je pri Izvršnem odboru OF Slovenije nabavil novo kinoaparaturu za 500.000 dinarjev.

Elizabeta Plavec, gospodinja iz Dobilčke gore št. 4, je zagovarjala svojega sinu in nečaku, da sta v večernih urah skupno s njo vridla v klet Ivana Čudlnarja, Dobilčki gori, kjer so ukradli okrog 300 litrov vina, ki so ga odnašali na njen dom in pomešali z njenim vinom.

Nečak in sin Plavčeve sta ukradla decembra 1951 tudi kolo, ki je bilo last Ivana Beloka iz Kanjanih pri Črnomlju.

Največ krivde za vse tatvine nosi Elizabeta Plavec. Vsi trije se bodo zagovarjali pred sodiščem. A. K.

O DELU MLADINSKE ORGANIZACIJE SEKTORJA STRAŽA

Na sektorju Stráža je šest mladinskih aktivov, med katerimi je najboljši v Jurki vasi. Tu se mladina izobražuje v raznih krških in gospodarskih tečajih in tako dalje. V ta aktiv je vključena skoraj vsa mladina, le malo je še taktih, ki zapadajo pod vpliv posameznikov, češ da se na mladinskih tečajih ne sodelujejo.

Trgovanje v letu 1951 boljše pogoj kot prejšnja leta, vendar lahko trdimo, da je čisti prebitok zadruge pred vsem posledica vestnejšega poslovanja sedanjih uslužbenecov. Do netočnih navedb v navedenem članku o nagradah sedanjim uslužbenecem v zadrugi je prišlo na podlagi povzročene izdatne bilance bruto dohodka zadruge v letu 1951, ker je izkazovala v resnici 200.000 din kot gibljivi del plače uslužbenec za dobo od 1. avgusta do 31. decembra. Tako bi bili ti zneski v resnici gibljivi del plače uslužbenec in ne nagrade. Ta letna bilanca je bila napravljena na podlagi netočnih podatkov OZKZ, kar je bilo takrat nato ugotovljeno in denar ni bil izplačan. Čisto izdelana letna bilanca, ki jo je pregledala tudi revizijska komisija Ministrstva za finance, izkazuje kot gibljivi del plače petih uslužbenec za pet mesecev le 56.217 din, kar je v resnici zakoniti delež soudeležbe uslužbenec pri čistem dobičku zadruge. Ta znesek bo upravni odbor zdaj razdelil med uslužbenec po svoji uvidenosti.

V letu 1951 je imela zadruga prometa v trgovini, odkupil in lesu okrog 24 milijonov dinarjev. To je za pogoj in prostora, v kakršnih se nahaja KZ, nad vse lep promet. Na letnem občnem zboru, 9. marca so člani zadruge sprejeli sklep, da se zadruzi delež povzra na 500 din za člana z dvajsetkratnim jamstvom. Člani zadruge so tudi napravili novovalno upravnemu odboru, da skri za organizacijo novih posejavalnih odsekov kot so sadjarski, živinorejski in strojni odsek. Med takojšnje naloge upravnega odbora spada tudi terjatev raznih dolgov iz prejšnjih let, ki znašajo nad 700.000 din. Na občnem zboru so tudi razpravljali o priključitvi kmetijske zadruge Sv. Stefan in Rače selo. KZ Sv. Stefan se priključit tako, KZ Rače selo pa šele takrat, ko bo razčiščeno prejšnje poslovanje te zadruge.

Upravni odbor je na svoji prvi seji že sklepal o ustanovitvi živinorejskega in strojnega ter poživiti sadjarskega odseka. Tako se mora tu urediti zadruga drevesnica, po možnosti pa še zadruga gostilna in mesarji.

POŽIVITEV GASILSTVA NA STREKLEJVCU

Prostovoljno gasilno društvo na Streklejcu obstaja že od leta 1955. Se istega leta so gasilci s prostovoljnim delom zgradili gasilni dom. Naslednje leto pa so kupili motorno brigalo, nekoliko kasneje pa še voz. To je sicer delo število, vendar je težko, ki jih bo treba opraviti, ker le na ta način lahko pričakujemo, da se bo življenje mladine tudi na tem sektorju bolj razvilo. A. F.

POŽIVITEV GASILSTVA NA STREKLEJVCU

Podobne vaje bodo imeli tudi po drugih vaseh. Družina ima načrta, da letos lažji za dobre gasilce tudi mladince, bodo kasneje lahko zamenjali starejši člani. ek

V BRŠLJINU SO IZVOLILI NOVO ODZOR ZB IN PODELITI ODLOKVANJA

V lepo okrašen dvorani zadrugnega doma v Bršljinu so v sredo, 26. marca zbrali člani Zveze borecev terena Bršljin na občni zbor svoje organizacije. Poročilo o dosedanjem delu odbora je podal tajnik tov. Rudi Mraz, ki je podrobno razložil delo odbora in vsega članstva. Bršljin s svojo okolico, ki se lahko ponaša, da je med NOB, delo veliko število borecev in njihovih žena in deklet, ima v vseh ZB razmoma še prav malo članov. Navzile je bilo pomnovanje nekaterih ljudi, ki so mislili, da spadajo v ZB samo ljudje, ki so aktivno sodelovali v NOV s puško v roki. Nešteto je bilo aktivistov, terencev, partizanskih mater, mladih kurirjev in drugih, ki so s svojim delom doprinesli k osvoboditvi ogromen delov. To je med drugim pojasnil predsednik delovnega predsedstva tov. Lado Kalčič.

Stari odbor je bil vse leto precej delaven, zlasti pa se je izkazal zadnji čas, ko je sprejel aktivno in organizacijo vse tiste ljudi, ki so za to imeli pogoje. Uspeh dela je razviden še iz tega, da se je število od razvijnih 107 dvignilo na 137 članov. Med udeleženci občnega zboru je bil tudi polkovnik tovarš Radko Parš, major Mirko Vujosevič in še nekaj zastopnikov JLA. Po diskusiji in volitvah novega odbora in nadzornega odbora so bila podeljena nekaterim zaslužnim članom odlikovanja. — Tajnik tovarš Mraz je prebral imena odlikovancev, major Vujosevič je odlikovane razdelil vsakemu posamezniku. Odlikovani je bilo 14 borecev in aktivistov: Ivana Pavlič, Ana Colarič, Franč Vovk, Anton Kump, Anton Zupančič, Jože Pavlič, Anton Colarič, Marija Vovk, Karolina Jazbinšek, Ivanka Kastelic, Anton Čepek, Vladimir Kirn, Jožeta Avbar in Mimi Vovk. Po izraženi hvaležnosti je major Vujosevič sestavil vsem odlikovancem novi odbo, ki je sprejel, naj bo tako delaven kot je bil prejšnji in naj poleg drugih nalog skribi tudi za pravilno vzgojo naše mladine.

O pravilni vzgoji mladine je govoril tudi sekretar okrajnega odbora ZB Novo mesto tov. Avgust Mor in drugi govorniki. Vsi so poudarili, da morajo biti mladi mladi od protijudovske reakcionarne ljubavosti, ki s svojimi nemoralnimi in zločinskiimi deli slabovpliva na mladino.

Ob zaključku je bilo sprejeto več sklepov, katere so navzile člani sprejeli z odobravanjem. — ki

Se nekaj o kočevski kavarni. Kočevje je pridobilo z novo kavarno reprezentativen gostinski lokal, pri čemer ima KLO nedvomno velike zasluge. V kavarni je ob sredo, sobotah in nedeljah zvečer koncertna godba, tako da delovni ljudje po napornem delu z užitekmo posedijo kakšno urico v prijetni družbi v lepi kavarni. Vendar ima ta tudi svoje pomanjkljivosti. — Mnogi gostje često zaman povprašujejo za čajem, kiselv vodo in celo za pivom. Ponudijo ti le turško kavo in razna vina ter žgane pijače. Menimo, da je danes trg že tako dobro založen, da pač ni utemljivo, za ta kavarna ne more redno postreči gosta s čajem ali kiselv vodo. Z dobro voljo bo sicer delavni poslovdaja tudi te pomanjkljivosti odstranil v zadovoljstvo mnogih gostov.

Cesta Kočevje—rudnik—Rog, o kateri smo že pred tedni pisali, je sedaj zaradi topečega se ledu in deževnega vremena še v slabšem stanju. Na nekaterih mestih v bližini rudnika je cesta nesposobna za avtomobilski promet in je bilo zadnje dni mnogo okvar na vozilih ter so vozila rešili le s silnimi naporji. Zato ljudje upravičeno vprašujejo, kako dolgo bodo odgovorni pustili to cesto še razpadati, saj je že skrajni čas, da jo prično temeljito popravljati in vzdrževati.

Delavski mladinski aktiv rudnika Kočevje je napovedal ostalim sorodnim aktivom v okraju tekmo vanje v naslednjih točkah: Poživiti v kar največji meri kulturno-prosvetno delo na področju strokovne, politično-vzgojne in dramske dejavnosti. Mladinci—rudarji hočejo kar najtesneje sodelovati z delavskim svetom in njegove sklepe prenašati na ves delovni kolektiv ter jih pravilno tolmačiti. Sklenili so tudi, da bodo mladinci na rudniku utrjevali med ostalim kolektivom delovno disciplino, odstranjevali vse kvarne vplive reakcionarnih elementov, zlasti pa pro-

se vedno premalo podpore in sodelovanja s strani različnih ustanov.

Tudi na gospodarskem polju društvo dobro napreduje. Zgotovljeni so načrti za dokončanje letnega kopaljša in športnih igrišč za tenis, odbojko in košarko ter otroškega bazena in igrišča. Kabine in ostali prostori so bili gotovi že lani, urediti je treba še park okoli igrišč in kopaljša. Z nasadi okrasnega drevja in grmičevja bo treba pohiti, letošnja bodo dogradili tudi športni stadion za katerega so načrti tudi že gotovi. Pri planiranju in ostalih delih bodo pomagali vsi člani s prostovoljnimi delom. Tako bodo prišli tudi nogometiški do potrebne igrišča. Pri šesekovem domu bodo dokončali še katera mala dela, ki smo jih morali zaradi pomanjkanja materiala opustiti, tako bo dom končno v celoti dograjen. —ko

Razpored rentgenskega slikanja pljuč

PREBIVALCEV NOVOMEŠKEGA OKRAJA

KLO SMIHLE PRI NOVO MESTU
dne 8. aprila 1952: V Gotni vasi od 10.30—12.15 u. v Smihle od 14.30—17.50 ure. Dne 9. aprila 1952: Skrljanec od 7.30—8.15 ure. Dne 11. aprila 1952: Vrhn od 16.20—18 ure. Dne 12. aprila 1952: Brod od 7.30—8.30 ure, Srebričice od 7.30—8 ure.

KLO BIRČNA VAS
dne 8. aprila 1952: Nad železniškim predorom v Birčni vasi od 8.30—10.30 ure. Birčna vas od 10.45—11.45 na železniškem križišču ceste in železnice od 12.—12.45 ure.

KLO URSNA SELA
dne 9. aprila 1952: V Uršnih selih od 14.30—15.30 ure. Lase od 14.30—15.30 ure. Doline od 15.45—17 ure. Dobindol od 15.45—17 ure. Dne 10. aprila 1952: Gor. Sušice od 7.30—8.30 ure.

KLO DOL. TOPLICE
dne 10. aprila 1952: Dol. Sušice od 8.45—10.45 ure. Dol. Toplice od 10.45—12 ure. V Poljanah od 16.—17 ure. Dne 11. aprila 1952: Dol. Gradšče od 10.40—11.20 ure. Dne 19. aprila 1952: Soteska od 11.—12 ure. Gor. Polje od 12.15—12.45 ure.

OBVESTILO
Aeroklub Novo mesto obvešča vse člane Aerokluba, ljubitelje letalstva, mladino. Novega mesta in ostale, da bo za dvig strokovnega znanja svojega članstva in spoznanja z osnovami letalstva prišel s strokovnimi predavanimi. Prvo predavanje bo v ponedeljek 7. aprila ob 20. uri v Sindikalnem domu.

tljudske duhovščine. Z udarnskim delom bo mladinski aktiv izdelal odsek nove izvozne proge na dnevnem kopu ter na ta način doprinesel svoj delež k čim hitrejši eksploataciji premoega na rudniškem kopu. V teh točkah upajo rudniški mladinci in mladinke na zmago v tekmovanju na čast V. kongresa LMS.

Tarifna komisija na rudniku, v kateri so zastopani delavski svet, upravni odbor, sindikat in najboljši delavci, je izdelala tarifni pravilnik za nove plače delavcev in nameščencev. Pravilnik bo na vpogled celotnemu kolektiviu, nakar bo o njem sklepal delavski svet.

Radioamaterski klub, ki je bil ustanovljen v okviru Okrajne ljudske tehnike v Kočevju, bo v kratkem odprl svojo radio-popravljalnico, kar bo za Kočevje in zaledje velika pridobitev. Zanimanje za radioamaterstvo je zlasti med mladino zelo veliko. Vključila se bo mladina z elektrostrojnega obrata rudnika, ki ima že nekaj zelo sposobnih radioamaterjev. Če pomislimo, da v velja vlak v Ljubljano in nazaj 612 din in da ti stroški čez dan narastejo zaradi prehrane na skoraj tisoč dinarjev, če nese radio v popraviljalnico in Ljubljano, bo pomnila radio-popravljalnica v Kočevju tudi veliko gospodarsko korist.

Kako pošmujejo rudarji rentabilnost dokazuje tudi dejstvo, da so se prostovoljno javile skupine stalnih rudarjev, ki so pripravljeni po svoji redni službi pobirati na obronkih dnevnega kopa premog, ki bi sicer propadel. Na delu je že več takih skupin, ki prejemajo za delo sicer nagrado, vendar mnogo doprinašajo k rentabilnosti podjetja. —ig

Opozorilo vsem zbiralcem starega železa in raznašalcem razvalin

V zadnjem času posamezniki s pospešeno vneto zbiraajo zlasti železne odpadke in jih prodajajo »odpadu«. Pri tem razni brezvestnej in koristolovci »delajo« odpadke tako, da namereno uničujejo tudi predmete, ki imajo svojo vrednost kot lepi starinski obrtni izdelki ali so celo pomembni kot kulturno zgodovinski spomeniki. Opozorjamo vse, da so taki predmeti zaščiteni z Zakonom o varstvu spomenikov in s sklepom skupščine OLO Novo mesto ter bodo uničevali in prodajali takih predmetov zasledovani in po zakonu kaznovani.

Prav tako opozorjamo vse, ki z grajskih razvalin samovoljno raznašajo in krajevo gradbeni material in pri tem povzročajo veliko škodo z uničevanjem zlasti obdelanega kamenskega gradiva (stebri, podstavki, okenski okvirji, portali, krogle in podobno), da so grajske razvaline prav zaradi takega gradbenega gradiva z zakonom zavarovane in bo proti vsakemu raznašalcu in uničevalcu uveden postopek zaradi tatvine, odtujevanja ljudskega zgodovinskih predmetov. Vsa, ki želi kak gradbeni material iz razvalin, mora zaprositi za dovoljenje OLO Novo mesto. —Zaupnik
Zavoda za varstvo spomenikov.

FIZKULTURA • SPORTSALA

OBSEŽNI IN POTREBNI NAČRTI »PARTIZANA« V NOVO MESTU

Ustanovljeni so bili na telesno vzgojo »Partizane« je bil zadnji četrti in polni dvorani bivšega Sokolskega doma. Poleg zastopnikov množičnih organizacij in oblasti so bili najštevilnejši zastopani oficirji JLA. Odkar je bilo objavljeno pismo CK KPJ, je zanimanje za telesno vzgojo zelo poraslo.

V obširnem poročilu TD Partizan smo najprej našli, da sekretar društva ni prebral in rešil niti enega dopisa v letu 1951. Bilo pa je še nekaj takih nedelavnih odbojnikov, ki so se odvajali samo na papirju in zato društvo ni moglo tako živeti, kakor bi lahko. Telesno društvo je praznovalo petletnico obstoja in žalostno je delstvo, da je ravno v tem zadnjem letu v društvu toliko nedelavnih odbojnikov. Navzile temu pa je v telovadnici bila redna valba in najboljši telovadci so uspešno nastopili na številnih tekmah v Ljubljani, Sarajevu, Splitu in drugod, o čemer pričajo številne diplome in pohvale, ki jih je društvo prejelo v preteklem letu. Društvo ima 237 telovadecov. Število pa bi lahko bilo večje, če se društvo ne bi borilo s pomanjkanjem vodnikov. Od 17 tečajnikov, ki so se izobčili za vodnike na raznih tečajih, dela danes samo eden. Na tečaju za telesno vzgojo, ki ga je priredil sindikalski svet, je bilo 30 tečajnikov in mislim, da bi marsikateri od teh lahko bil dober vodnik. Razen pomanjkanja vodnikov je bilo tudi to, kar ni bilo primerno telovadnic ni prostorov, kjer bi imela vsaj po pisarno ter prostore, kjer bi se zbirali člani društva. Bivši Sokolski dom, v katerem je trenutno klub JLA, ni dovolj zaseden in bi lahko odstopil nekaj prostorov. Za telesno vzgojno organizacijo ne bi plačevali tako visoke najemnine za svojo pisarno. Ker društvo nima denarja in najemnina za pisarno ni bila plačana že nekaj mesecev, se nekoga dne lahko znajde na cesti.

Mnogo diskusije je povzročilo vprašanje Sokolskega doma in upamo, da bo to končno vendar urejeno.

Novemu mestu na vsak način manjka letno telovadnica. Ker zaradi toplega vremena v telovadnici ni mogoče zbrati telovadecv, njihova delavnost precej pada. Morda bo tudi to le uspešno rešeno. Na Loku, kjer bodo vse športne naprave, je šolska mladina že prišla delati. Toda kdo bo delal meseca junija, ko bo končana šola in bo šolska mladina zapustila Novo mesto?

V poročilu telovadnega društva smo si lišili tudi, da bo letos v Novem mestu zložit telovadni nastop kot pripravila za Zvezni zlot, ki bo bil namenjen telovadci in mladini. V poročilu najprej omenja SD Krka, smo si lišili, da sta bili najbolj delavni sekciji za odbojko in atletiko. Igralci odbojke so uspešno nastopili v zvezni ligi in smo tudi v Novem mestu videli nekaj prav lepih tekem. Slobod odbojkarke sekcije pa je v tem, da ni poskušala povečati števila igralcev. Atleti so imeli sicer nastop, kar je precej. Če pomislimo, da ninašaj primerne tekašice, kar je največja ovira za razvoj telesa. Najbolj žalostna je zadeva s plavanjem. Naša Krka, ki je tako primerna za plavanje in plavalne tekme, je ostala skoraj brez plavalcev. Referent pa celo poudari, ni pripravil niti ene tekme! V bodoče še to ne sme več zgoditi. Znova so oživilo nogo-

metaši, saj so našli človeka, ki se je z vso vneto posvetil treningu mladincev. Športno društvo Krka je imelo 123 članov. Leta 1950 jih je bilo vpisanih 750, toda še danes leži nekaj sto legitimacij pravilno izpisanih v pisarni, pa najbrž nikoli ne bodo videli lastnika.

V diskusiji, ki je bila dolga, smo silili marsikaj zanimivega. Društvi sta posevekali premalo pažnje politični vzgoji svojega članstva. Veliko so razpravljali o mladini. V naše organizacije bo treba vključiti čim več delavске mladine. Od 850 mladincev in mladinc iz delavskih vrst v Novem mestu so le redki vključeni v telesno vzgojni organizaciji. Lahko pa jih vidimo v gostinlah in večkrat celo vinjone. To je žalosten pojav, kateremu bo treba posvetiti mnogo pažnje, da ga bomo preprečili. Ugotovili so tudi, da mladina ne kaže zanimanja do vstranega in sistematičnega dela v telesni vzgoji, ampak se navdušuje samo za tiste panoge, ki zahtevajo malo truda in napora. Tudi odnos do ljudskega premoženja je malomaren. Slabo ravnaajo z opremo in športnim orodjem, ki je danes tako drago in ga je težko nabaviti. Po končani diskusiji so zbrani predlagali, da se iz bivšega TD Partizan in SD Krke ustanove ona telesno vzgojna organizacija, ki bo poleg osnovne telesne vzgoje gojila tudi glavne športne panoge kot atletiko, odbojko, plavanje, smučanje, košarko in streljanje. Tudi nogometiški se bodo vključili, dokler ne bodo tako močni, da lahko ustanove samostojen klub.

V razgovoru o bodočem delu društva so člani poudarili naslednje: članstvo se mora vzgajati v dveh smerih: telesno-vzgojno in politično. Pridobiti je treba čim več aktivnih članov, pripraviti dve telovadni akademiji in okrožni telovadni nastop. Z raznimi nastopi po vaseh bo društvo prineslo zanimanje za telesno vzgojo tudi za deželo. V Novem mestu je treba vsekakor zgraditi telovadnico.

To so glavne naloge letošnjega odbora, od katerega pričakujemo, da se bo svojega dela vestno lotil in sprejete obveze z uspehom izpolnil.

S takim delom odbojnikov, kot je bilo lani, pa je treba prenehati. Naj bo ustanoven občni odbor Partizana prelovnika k novemu uspešnemu delu v naši telesni vzgoji! — J. G.

NOV RAZMAH TELESNO-VZGOJNEGA DELA V KOČEVJU

Po občnem zboru je društveno delo pozitivno, vstop novih članov pa je pomnožil skrgo vse oddelke. Pretekli teden smo imeli predavanje vsi vsaki oddelki, katere so vodili instruktorji okrožnega organizacija, ki bo poleg osnovne telesne vzgoje gojila tudi glavne športne panoge kot atletiko, odbojko, plavanje, smučanje, košarko in streljanje. Tudi nogometiški se bodo vključili, dokler ne bodo tako močni, da lahko ustanove samostojen klub.

Med srednješolsko mladino — tudi pri nas v Novem mestu — je ta igra zelo priljubljena. Ze daljša časa so v gimnazijski telovadnici redni treningi. V zadnjem času je bilo odigranih tudi že nekaj tek

Spoznajmo in podprimo taborniško organizacijo

V Sloveniji sta pred vojno gojili taborništvo dve organizaciji, ki sta sicer imele isto pot in isti smoter, vendar pa sta bili po imenih različni: to so bili skavti in godzovniki. Vzgoja — utrjevanje — učenje, s tem bi prav na kratko lahko označili cilje in prizradevanje obeh organizacij. Taborniška vzgojna metoda je zasnovana na psiholoških temeljih. Mladino zajame v pubertetni dobi, ko zapuša svet bajk, pravljic in otroških iger. V tem času se začne mladi ljudje zanimati za potovanja, žele spoznati široki svet, hočejo nekam daleč in doživljati čudovite prigode, preizkušati svoje moči v prirodi, hočejo se uveljaviti, biti samostojni. To je doba mladostne romantike, ki jo doživlja sleherni človek v svojem razvoju.

pobud v posnemanju raznih indijskih navad in drugih tujih ljudstev, temveč je v neki meri šola partizanskega življenja v prirodi, saj je tudi življenje v taborniški, špartanski, treba je z marsičem potpeti, kar ni tako kot doma pri mami in očku, se odpovedati udobju, se podrediti skupnosti, prostovoljni disciplini. Življenje na taborih, izletih, vodnih sestankih, potovanjih in

Jutranji pregled šotorov

podobno poteka na temelju delavnosti, enakopravnosti in navezanosti drug na drugega — zato so tudi naši tabori šola socializma. Za postopake, ozkosredne, neresne bahače in lenuhe taborniška šola ni privlačna.

Taborništvo usmerja ta romantična hotenja v zdrave oblike, ki izključujejo sleherni boleznost ali škodljivo pretiravanje. Taborništvo zajame človeka v času, ko se prebujata v njem plemeniti smisel: da ne živi samo za sebe, pač pa, da more delati, se žrtvovati za druge. Na taborjenjeh, izletih, v svojem vodu, med prijatelji enake starosti, najde mladi človek nešteto priložnosti, da se izkaže kot samostojen, pogumen, iznajdljiv, poštvovalen, močan, spreten in sposoben tovariš. Tabornik preživlja proti časi v prirodi, kjer si organizira svoje življenje, zgradi dom, napravi ležišča, kuhinjo, premaguje mraz in dež, kjer je — odvisen od lastne ustvarjalnosti. Ta pa mu vzbujata samozavest in vero vase. Oboje bo v življenju kot odrasel človek potreboval. Takoga človeka potrebuje naša socialistična skupnost.

Lani je bil v Ljubljani ustanovljen občni zbor Zveze tabornikov Slovenije. Dosele je že v številnih krajih vzkliše samostojne taborniške organizacije, ki zajemajo že več tisoč mladih ljubiteljev prirode. Tudi v Novem mestu, kjer je pred desetletji deloval »Trdinov steg skavtov«, obnavljamo taborniško organizacijo. Prvi začetki so postavljeni: 56 mladih fantov in deklet na novomeški gimnaziji začena z osnovami taborniške organizacije na Dolenjskem, ki ima lepe pogoje za svoje plemenito vzgojno delo prav gotovo tudi v Metliki, Črnomlju, Mokronogu, Trebnjem, pa v Kočevju in še marsikje, kjer žive mladi ljudje, ki ljubijo prirodo, ki bi radi ostali skromni in preprosti, pa vendar navdse plemeniti tovariški ljudje in dobri državljani. Prav o tem pa govori tudi statut Združenja tabornikov Slovenije, ki pravi, da je to »... prostovoljna organizacija, ki s taborjenji, izletnistvom in drugimi oblikami taborniškega udejstvovanja vzgaja člane v dobre državljane FLRJ«.

Ob tednu naših šahistov

Tudi na Dolenjskem naj postane šah igra delovnih množic

Z zmago revolucije tesno povezane velike družbene spremembe so po minulih vojni našim ljudem, zlasti pa mladini, odprle velike možnosti šahovskega udejstvovanja. Za prekrat je zjel množice delavstva, kmetov in mladine. Iz te velike množice šahistov pa rastejo vedno novi in novi vrhunski igralci, s katerimi se lahko ponaša naša nova država. Razmah šaha v tako velikem obsegu je bil možen le zaradi velikega zanimanja in izdatne pomoči ljudske oblasti in zaradi tega, ker je šah poznal korenine iz množice ne pa samo iz določenih posameznikov. Šah v Jugoslaviji se je v šestih letih razvil na zavidljivo višino, saj spadamo po moči na drugo mesto na svetu. Moč našega šaha je razvidna iz zadnjih turnirjev, predvsem pa iz IX. šahovske olimpijade v Dubrovniku leta 1950, kjer smo si osvojili prvo mesto. Jugoslovanski šah ima veliki bodočnost v mladi šahovski generaciji, ki nam mnogo obeta.

Kaj pa naš dolenjski šah? Res, ledina je zabavna. Za leta 1948 je bilo v Novem mestu ustanovljeno mladinsko šahovsko društvo »Stojan Puc«, pozneje pa drugo »Novo mesto«. Ob aktivnih organizatorjih na čelu s tov. Verbičem in Kasteleom ima šah vse pogoje za uspešen razvoj. Tudi v Trebnjem so aktivni in vse kaže, da bo to društvo v doglednem času eno izmed najboljših na Dolenjskem. Tudi v Kočevju, Ribnici, Trzinu in Višnji gori obstajajo šahovske enote, katere pa bo treba bolj poživiti. Nerazumljivo pa je, da šah ne more prodreti v Črnomlju, Metliki, St. Jerneju, Stični, Krmelju, Mokronogu in drugod. V teh krajih inajo za šah prave dobre pogoje. Ali res ne morejo premostiti začetnih težav in se

Miroljubnost, naprednost in enakost — to so gesla taborništva tudi v ostalem svetu. Godzovništvo in skavtizem sta priznani in uspešni vzgojni metodi; zato sta mladini vsega sveta tako ljubli in mikavni. Po teh je uveljavljenih in tudi pri nas preizkušeni vzgojni metodah bo delala tudi naša taborniška organizacija, ki pa ima poleg vseh omenjenih nalog tudi še to dolžnost, da prva v zgodovini mednarodnega taborništva zasnuje naši mladini tako organizacijo, ki bo smotno izkoriščala vse pozitivne taborniške vzgojne elemente in ki bo temeljila na naši, to je socialistični družbeni ideologiji.

Taborništvo pa ne vabi v svoje vrste samo mladine. Privlačuje in želi imeti v svojih vrstah tudi starejše, izkušene ljubitelje prirode, ki bodo lahko mladim tabornikom pomagali pri spoznavanju prirodnih lepote, odkrivanju krastov naše domovine in pri učenju stoterih spretnosti, ki jih taborniška organizacija nudi svojim članom.

Iz skromnih začetkov mlade taborniške organizacije na novomeški gimnaziji morajo zrasti navdušeni taborniki, ki bodo prenašali ljubezen do prirode in življenje v njej tudi med tovarniško, obrtniško in ostalo delavsko mladino, ki sama dostikrat ne najde poti na naše gore, v godzove, vabeče jase in tih tabore ob rekah in vodah.

Pomagajmo po svojih močeh, da se bodo že letos svetili beli šotori naših tabornikov ob Krki in Kolpi, na Gorjancih in drugod po Dolenjskem! Pomagajmo mladini z delom, da bo takšna, kakršno potrebuje naš veliki čas!

SAHOVSKI TEDEN

od 30. marca do 5. aprila 1952

Sahovski odbor Novo mesto je na svoji prvi seji 25. marca 1952 izvolil upravni odbor v katerem so: predsednik Kastele Lojze, podpredsednik dr. Golek, tajnik prof. Planinc, blaginjak škrah, gospodar in organizacija Verbič itd. V nadzornem in upravnem odboru so v glavnem zajeti vsi kolektivni od vojske pa do učencev v gospodarstvu.

Na tej seji je bil sprejet načrt za izvedbo šahovskega tedna in sicer: dvoboj med Armijo in šahisti v civilu, brzoturnir za šahiste SD Novo mesto, simultanka za šahiste sindikalne podružnice Okrajnega ljudskega odbora, pomoč pionirjem pri tekmovanju za prvenstvo prosvetne ustanove. V tem tednu se bodo prodajali lističi z oznako: »Sahovski teden od 30. marca do 5. aprila 1952« in karikature jugoslovanskih šahovskih mojstrov. Čisti dobiček je namenjen za organizacijo mednarodnega turnirja na Bledu in v Beogradu. Podprite to akcijo!

V tem tednu naj množice organizacije dajo podarek tej ljudski igri. Čim več tovarišev naj se vpiše v šahovska društva! Kulturna in umetniška društva v okraju naj v tem tednu organizirajo šahovska tekmovanja. Tam, kjer šahovsko življenje še ni razvilo, naj se ustanove šahovske sekcije ali društva.

ne najde nihče, ki bi povezal v celoto vse tiste, ki se zanimajo in dobro igrajo šah! Celo v nekaj zasluženi Primorski se razvija šah mnogo bolj kot pri nas, saj imajo tam okrog 20 državcev oziroma šahovskih enot s 400 člani! Na dolenjski šah v organizacijskem pogledu ne kaže takšnega uspeha kot bi ga lahko. Te pomanjkljivosti imajo svoje korenine predvsem v nezadostnem podjarjanju pomena šaha in njegovega vzročnega značaja. Praktično smo prebrili led le v mestih, medtem ko smo na delavstvo in kmeta na deželi pozabili. Ravno podeželju moramo v bodoče posvetiti več skrbi in pozornosti! Mnogi še vedno napačno razumevajo in podcenjujejo vlogo šaha v socialistični državi. Storitji je treba vse, da šah čim bolj poživimo, pri čemer naj pomagajo tudi množice organizacije.

Se nekaj o kakovosti dolenjskega šaha. Na Dolenjskem je mnogo prav dobrih igralcev, vendar jim primanjkuje igranje s priznanimi šahisti. Predavanja, simultanke, šahovska literatura, mesečni brzoturnirji, zlasti pa naše slovensko šahovsko glasilo »Šah«, to so pripomočki, s katerimi bodo dvigali vrednost dolenjskega šaha in čast poedinih klubov. Napačno bi bilo, da bi se zadovoljili z dosedanjimi uspehi. Vrediti nas mora želja, da šimve dosežemo in čimbolj napredujemo, saj imamo v novih pogojih družbenega življenja največje možnosti razvoja in napredka. Šah moramo dvigniti tako množično kot kakovostno.

PRVA ŠOLSKA ZOBNA AMBULANTA NA DOLENJSKEM JE ODPRTA V NOVEM MESTU

Pretekli teden je bila v I. nadstropju osnovne šole v Novem mestu odprta prva šolska zobna ambulanta na Dolenjskem. Na pobudo zdravnice dr. Lunackove in Ljubljane, ki je obljudila vso pomoč za opremo te preprote šolske zdravstvene postaje, je po prizadevanju šolske upraviteljece tov. Marije Zamjenlove dobila prostor v prenatrpani šoli še zobna ambulanta. Prezidali so večjo sobo in uredili iz nje lepo čakalnico in ordinacijsko sobo, iz Ljubljane pa je bila poslana potrebna oprema. V četrtek 27. marca so prišli na pregled prvi pacienti. Brez strahu pred belim pohištvom in tovariši v belih plaščih seveda ni šlo, vendar pa je led prebit. Dvakrat na teden bodo odšli na šoli stalni zobozdravniški pregledi. Ker je ambulanta v šoli, bodo omogočeni stalni sistematični pregledi zobovja vse šolskoobvezne mladine mesta in bližnje okolice. V zobni ambulanti bodo pregledovali in zdravili otroke zobozdravstveni delavci novomeškega Zdravstvenega doma.

Ali bi se dal rešiti problem učencev v gospodarstvu?

(Nadaljevanje in konec.)

Kakor kažejo razpredelnice so v letih razlika v predizobrazbi ublaži, nikakor pa ne popolnoma izenači. Prav zato nekateri zagovarjajo nekeke pripravljavne razrede. Taki razredi bi sicer nekoliko ublažili neenako predizobrazbo, vendar pa moramo misliti na nekaj, kar je najvažnejše. Učna doba je 2 ali 3 letna, šola pa bi bila s pripravljavnim razredom 3 ali 4 leta. S tem bi bila šola še bolj odlojena od delavnice. Z reševanjem tega problema naletimo na osnovni problem šolstva in to je: utrđimo najprej naše osnovno šolstvo in to posebno takovzve nižje organizirane šole in nato šole srednje, strokovne itd. Mislim, da se da problem ublaževanja neenakosti predizobrazbe reševati na drug način. Kakor kaže razpredelnica je v glavnem težava za učence v gospodarstvu in splošnih predmetih (slovenski jezik, zemljepis, zgodovina, matematika) dočim strokovni predmeti ne delajo težav.

Kar pogledimo:

Po razredih:	v sploš. predm.		v strok. predm.	
	v %	v %	v %	v %
v 1. razredu je padlo . . .	35,6%	6,9%	48,3%	11,4%
v 2. razredu je padlo . . .	40,0%	12,5%	58,8%	12,5%
Po strokah:		v splošnih predmetih		
v kovinarski stroki . . .	38,8%	12,5%	47,7%	12,3%
v lesni stroki . . .	47,7%	12,3%	19,4%	3,2%
v oblačilni stroki . . .	19,4%	3,2%	58,6%	6,9%
v usnjarjski stroki . . .	58,6%	6,9%		

Zakaj ta velika razlika? Prvič, ker se vsak učenec zaveda, da mu bo pri njegovem poklicu v prvi vrsti potrebno strokovna usposobljenost, ne pa, posebno še v državnih podjetjih, splošna, kajti za taka dela imajo velika podjetja zaposlen poseben kader. Jasno je, da moramo tako miselnost najodločneje pobijati in stremeti za neprestano rast splošne izobrazbe. Drugič: strokovne predmete začnemo spoznavati šele v tej šoli in je zato njihova predizobrazba enotna in kakor sledi iz zgorajnega je za predmete strokovne izobrazbe večja zainteresiranost. Kako bi torej odpravili tolikšen neuspeh v splošnih predmetih? Znana in zelo uspešna rešitev te zadeve je učenje v kroških ali na instruktorski način. To pa lahko izvedemo samo na skupnostnem način, z ustanovitvijo internata za učence v gospodarstvu. V internatu bi imeli učenci red, mir in nadzorstvo in končno — vsi slabi vplivi, ki sedaj vplivajo na učence, bi bili v veliki meri odklonjeni.

Na učeni uspeh nikakor ni brez vpliva nam en organizacija šole. Celoletno šolanje t. j. triletno učniški vsak drugi dan prav gotovo ne vpliva dobro na intenzivnost pri delu, v šoli kakor tudi v delavnici. O tem vplivu sem že večkrat govoril in tudi pisal. Sedaj ga hočem dokazati še z razpredelnico. Celoten uspeh na šoli v šolskem letu 1950/51, ko smo imeli strijni pouk, je bil 91,9% z opravilnimi popravnimi izpiti, dočim letos 53,3%.

	v letu 1950/51	v letu 1951/52
1. razred	84,5%	58,8%
2. razred	93,8%	42,8%
3. razred	97,3%	60,0%

To se pravi, da je lanski 1. razred, ki je sedaj v drugem razredu padel v učnem uspehu za 49,3%, čeprav je imel iste nedostatke v predizobrazbi in ostalih zadevah kot v 1. razredu. Lanski 2. razred, ki je sedaj v 3. razredu, pa je padel za 36,1% v učnem uspehu, pa čeprav je imel iste nedostatke kot lanski leto. Vsekakor nam povedo te številke, da je še v sami organizaciji šolanja nezadostna.

Med najmočnejšimi vplivi je prav gotovo oddaljenost stalnega bivališča od delavnice in šole. Od vseh učencev ne stanuje v mestu 61,9% učencev. V vlakom se vozi 7,6%, s kolensom 12,7%, peš hodi domov nad 6 km 6,6%, 6 km 15,2%, do 2 km 22,8%.

Drug, močan vpliv na učne uspehe je tudi prebrana. Po statistiki je od 197 učencev brez zajrka 9,7% in brez kosila 21,3%. Večerja imajo vsi. Kaj sledi iz tega? Da jedo ti mladi ljudje le enkrat na dan toplo hrano, da se zvečer počitno najedo, kar zdravstveno ne upliva dobro. Če bi bili učenci v gospodarstvu vsaj dvakrat na leto temeljito pregledani in najbrže prišli do zelo slabih zdravstvenih ugotovitev. Se nekaj je, kar narokuje ustanovitve internata. Mogoče mi bo kdo oporekal glede prejšnjih ugotovitev zaradi učnih uspehov. Oblačilna stroka ima najboljši učni uspeh.

Da res je, uspeh je 80,6%. Zakaj? Zato, ker je v njej 51,6% deklet. Za te pa vemo, da so vsestranske, vztrajnejše in bolj pridne. Vzgoja jih je naredila take. Če bi fantje imeli tako vzgojo, bi bilo tudi pri njih drugače. Zato internat in to brez odlašanja.

Če bi na koncu združili v kratak sukepe vsa zgoraj navedeno, bi prišli do naslednjih ugotovitev, da bi odstranili napake pri vzgoji našega mladega strokovnega kadra. Prvič: Urediti enotno predizobrazbo učencev v gospodarstvu za podpis enote pogodbe in vpis v šolo za učence v gospodarstvu. Na podlagi enotne predizobrazbe urediti učni načrt in to ne samo v šoli, temveč tudi za delavnico.

Drugič: Ustanoviti v Novem mestu internat za učence v gospodarstvu, da se s tem odklonijo slabi vplivi, ki vplivajo na učence in ovirajo učni uspeh ter normalen razvoj učencev.

Tretjič: Učencem dati dovolj časa za učenje, vendar pa s tem ne ovirati dela v delavnici, ker glavni smoter učenca v gospodarstvu mora biti strokovna izobrazba in usposobljenost.

Četrčič: V internatu nastavitvi prefekta, ki bo urejeval delovni čas in skrbel za vsestransko vzgojo učencev. Pri vseh teh ugotovitvah pa bi rad nazkaj še en problem, ki ne bo dobro uplival na naše gospodarstvo. Razpredelnica kaže naslednje:

V letu 1949 je bilo podpisanih učnih pogodb: v soc. sektorju 74,5%, v privatnem 25,5% v letu 1950: v soc. sektorju 56,5%, v privatnem 43,5% v letu 1951:

v soc. sektorju 49,0%, v privatnem 51,0%. Vsako leto pada v socialističnem sektorju povprečno za 15% učencev, dočim jih za isti procent zraste v privatnem sektorju. Kaj je temu vzrok? V socialističnem sektorju mora biti fond plač v sorazmerju z akumulacijo, to se pravi, da mora podjetje dobiti toliko denarja iz produktov, kolikor znaša stopnja akumulacije na plače. Ta določba pa usmerja naša podjetja v nepravilen odnos do učencev v gospodarstvu. Podjetja smatrajo vsakega učenca kot polnovrednega delavca, ki s svojim delom ustvari toliko akumulacije, da lahko sam sebe plača. Zavedati pa se moramo, da imamo pred seboj učencega se človeka, ki bo svoj delovni kapital odajal šele takrat, ko bo njegova strokovna usposobljenost izpolnjena. Takrat se bodo šele pokazale posledice vloženega kapitala za dviž strokovnega kadra.

V čem se bodo pokazale dobre plati naloženega kapitala za dviž kadrovi? Za sam način dela v državnih podjetjih ali pa v privatnih je drugačen. Delo sama vzgaja človeka. Iz privatnih podjetij bodo izšli izučeni delavci kot delavci liberalnega gospodarjenja oziroma osebnostnega. Njihov cilj je osebna, oziroma višanje življenjskega standarda, dočim ga delo v državnih podjetjih sila na kolektivno delo in miselnost. Izučeni delavci v podjetju bo lahko brez vsake pridružitve prišel za delo, ki ga je pravzaprav prej opravljal, dočim bo moral izučeni delavec iz privatnih podjetij šele spoznati način dela in se priletni takomu delu. Zavedati se moramo, da socialističnega sektorja bo večja, ker je iz tega sektorja nastel in se zaveda, da je tudi on lastnik podjetja, torej tudi proizvajalec, delavec iz privatnega podjetja pa bo imel zavest, da je prišel v to podjetje v prvi vrsti zaradi plače in delo ga bo šele naučilo, da delo plačuje delavca. Prav gotovo bo imel več predanosti podjetju delavec, ki se je v tem podjetju izučil, kakor pa na novo prišli, ki se bo moral uvajati še v delo. Tudi je po mojem mnenju zelo negativno, da je v socialističnem sektorju vedno manj učencev v gospodarstvu in da so državna podjetja unkišla fond za dviž kadrov. Mislim, da bi bilo treba ta fond vzpostaviti in ga uporabiti za vzgojo učencev v gospodarstvu in za specializacijo strokovnih delavcev. Za bi morali smatrati kot investicijski fond za kadre, ki pokaže svoje dobre plati šele čez leta.

Ta članek mi ni narekvalo samo moje strokovno delo na šoli, temveč skrb za mladi strokovni kader, ki še ne najde dovolj zanimanja pri naši skupnosti. Zavedati se moramo, da je vzgoja učencev v gospodarstvu, tudi v naših srednjem in osnovnem šolstvu, ena izmed največjih pomanjklivosti in ubitljivosti. Kakšen strokovni kader homo imeli, takšno bo naše gospodarstvo in vsaj mislim, da ni nikomur vseeno, kakšno bo.

Jože Zamljen

Nastop go'encev Glasbene šole v Metliki

Glasbeno življenje v Metliki se je v preteklem mesecu upo razgibal. Za mladimi zbranimi, ki jih vodi tov. Zlatko Mihelič in ki so po uspešnem nastopu doma že pričeli gostovati po Beli krajini, je tudi tov. Lojze Pahor, vodja glasbene šole v Metliki, pripravil svoje gojence za prvi nastop. V poldrugo uro trajajočem sporedu je na klavirju in s harmoniko nastopilo 20 učencev in učenk, mali pionirski zbor in Vodji glasbene šole, ki v Metliki deluje v okviru kulturno-umetniškega društva »E. Gangl«, gre za njegovo delo v mladino in odraslimi peveci res priznanje. Gojenci sami pa so se na večeru samem s skromnim darilom in cvetjem zahvalili svojemu učitelju za njegovo požrtvovalno delo.

Dreja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tona Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta 25, telefon št. 127 — Poštni predal št. 7 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616.190922.1 — Cetrlistra 100 do 100. dim. poldnevno 200 dim. celotnega 400 dim. — Narodnina se plačuje naprej — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani

O nervoznih otrocih in postopanju z njimi

Nervozni otroci so pogostokrat duševno v redu razviti, sposobni, nadarjeni, mogoče celo več, pa vendar ne dosegaajo pri delu in učenju tistega uspeha kot zdravi, ker se prej utrudijo. Nervozen človek kajpa tudi za sožitje v družbi ni ravno namenjli; zato pa bo prav, če se malo pomenimo o tej zadevi.

Druga svetovna vojna in njene strahote so za nami, toda posledice se bodo še dolgo poznale tako v gospodarstvem, moralnem in zdravstvenem pogledu. Ena izmed posledic je gotovo — nervoznost. Prav nič čudnega ni, če pogosto slišimo kratkosrajčnika: »Tiho, sem nelvozen!« Seveda se take nervoze ne bomo strašili, ker otrok posnema govorico odraslih, pač pa se je treba bati resnične otroške nervoze.

Kako pa poznamo nervoznega otroka, oziroma, kateri otrok je nervozen? Nervozen je tisti otrok, ki kaže znake, značilne za nervoznost. Oglejmo si nekatere izmed njih!

Nekateri strokovnjaki jih skušajo razdeliti v tri skupine, čeprav se jih seveda ne da stlačiti v predalčke:

- 1. občutljivost pri doživljanju občutkov,
- 2. pretirana gibljivost,
- 3. nenormalno delovanje tako imenovanega vegetativnega živčevja.

Kot vsi vemo, materialno svet vedno deluje na naše čutne organe in jih draži ter tako nastajajo v možganih občutki: človek občuti toploto, mrzlo, trdo, gladko, hrapavo, kislo, prijetno in neprijetno vonje, sliši šume in zvoke itd. Prav gotovo so občutki velikega pomena za človekovo duševno življenje, pa tudi za telesno ohranitev. Le pomislite, da od rojstva slep človek nikoli ne more vedeti, kaj je svetloba, ne ve, kaj je barva, si nikakor ne more predstaviti obraza svoje matere; od rojstva gluhi človek ne ve, kaj je glas, nikoli ne občuti sladkih melodij itd. Kako rečno, prazno je tako doživljanje v primeri z doživljanjem zdravega človeka! Občutki pa so seveda pomembni tudi za ugotavljanje bolezni. Če človek ne bi občutil bolečine, ki je posledica bolezni želodca, bi mu lahko želodec zgnil, ne da bi vedel za to. No, brez občutkov človek tudi ne bi ničesar vedel o vnanjem.

Otrok si občutke neprestano razvija s tem, da gleda, tiplje, okuša, posluša itd. Zdravega otroka morda močan, nenačen ropot prestraši, a se hitro umiri in ga ne vznemirja več. Bolnega otroka pa glasovi, zvoiki, šumi itd. močno vznemirjajo. Prav tako je silno občutljiv za močno svetlobo, na kričeče barve; se razdraži, če tiplje kaj trdega, ostrega,

hrapavega; če okuša kaj zelo kislega, grenkega itd. Nervozen otrok je torej preko mere občutljiv na tiste dražljaje, ki povzročajo občutke.

Zdrav otrok je kot živo srebro, neprestano se giblje že od rojstva dalje. Čim mlajši je, tem večjo potrebo čuti po gibanju. Na tak način si otrok krepi mišičevje, pospešuje prebavo, krvni obtok itd. Pogostokrat pa le zahtevamo od otroka, da vsaj za nekaj minut miruje. Nervozen otrok pa tega ne zmore. Poznamo jih tudi po tem, da jim drhti koža na licih, drhte jim mišice v ustnih kotih, veke, kimajo z glavo, se jim bolj ali manj tresejo prsti na rokah itd. — Nervozne otroke torej izdaja pretirana gibljivost, učeno rečeno, motorika.

Pri nervoznih otrocih tudi vegetativno živčevje ne posluje v redu. Gotovo več ali manj vsi vemo, da imamo živčevje, ki oživčuje naše organe, da skrbe za obstanek telesa: dihalca, ožilje, prebavila itd. To živčevje deluje neavisto od človekovega hotenja. (Poskusite zaustaviti hoté dihanje, pa boste videli, da se kar samo sproži!) Nervozni otroci so bledikasti, pogostokrat močno zardevajo, imajo blede ustnice, mrzle in potne roke, jih pogosto boli glava, nimajo teka, čutiljo krče v prebavilih, povračajo hrano, srce jim izredno hitro utripnje, in se pogosto slabo počutijo.

Tudi čustva jih izdajajo. Če se govorim o čustvih, moram prej opozoriti na to, da jih človek neprestano doživlja, ko zavzemlje odnos do tega ali

onega kar vidi, sliši, misli itd. Človekovo čustveno življenje je silno pestro; se vesel, žalosti, je jezen, spoštuje, zaničuje itd. Medtem ko ima normalni odrasli urejeno čustvovanje, hočem reči, da ni pretirano vesel, žalosten, da se ti doživljajo lepo prelivajo, pa tega pri otroku ni. Otrok namreč silno hitro menja svoja čustva: pol jocka — pol smečca — vse obenem. Poleg tega pa je za odrastlega značilno to, da zna svoja čustva krotiti, skrivati, saj ga k temu navajamo z vzgojo. Otrok pa tega ne zmore: vse pokaže na obrazu, s kretnjami, smehom, glasom itd. Nervozen otrok pa je glede čustev pretiran. Če joka, tedaj pretirano, krčevito, sunkoma tuli, se burno smeje. Saja veste, da taki otroci v jezi radi cepetajo z nožicami, se valjajo po tleh ipd., drugi pa so spet pretirano mrki, mrki, so najraje sami, se vsega plašijo.

Custva nervoznih otrok se močno pokažejo v igri. Zdrav otrok se v igri veseli, žalosti itd. Kadar se mlajši otroci igrajo, tedaj se igrajo drug ob drugem. Če jih gledate, boste videli, da se sicer igrajo skupaj, toda le navidezno. Govore med sabo, vsak pa brklja po svoje z igračo. Starejši otroci (od 4. leta dalje) pa se že igrajo drug z drugim. No, tedaj pa se je treba včasih že podrediti. Tega pa nervozen otrok ne zmore: takoj se razjezi, se brž spre. razdere igro, rad strahuje sigoralca itd. Nervozni otrok namreč nima toliko razvite volje kot zdrav in se težko če-

mu odreče. Nervozni otroci torej težko žive v družbi, kolektivu.

Cimbolj se otrok razvija, tembolj se mu krepi volja; zato se začne javljati trma. Trmoglavost je pri vseh otrocih čisto normalen pojav, ker hočejo uveljaviti svojo voljo. Za majhnega otroka je silno značilno to, da rad kaj napravi sam. Seveda mu je treba to pustiti, vendar pa ga vzgajamo, mu dopovedujemo, da se zna tudi čemu odreči, se zna podrediti. Hočemo mu dopovedati, da razume, zakaj mora to ali ono storiti. Za trmastega otroka pa je značilno, da razume, kadar ne dela prav, pa volje kljub temu ne podredi razumu. Nervozni otroci so pretirano trmasti in muhasti in za vsako malenkost kuhajo rilček.

Nervozni otroci slabo spe, se med spanjem pogostokrat zbujajo, stokajo, močno sanjajo, pogostokrat nenadoma planejo s krikom iz posteljice. Znak nervoznosti je tudi izredno hitra utrujenost. Nervozni otroci se hitro utrudijo po igri, na sprehodu. V šoli je prav posebno značilno zanje, da ne morejo dolgo časa paziti, se hitro raztresejo; zato so nemirni, ne kažejo prevzeč zanimanja za pouk in motijo sosede. Pri čitanju v prvem razredu redno spuščajo črke, preskakujejo vrste, mežikajo z očmi in podobno.

Se bi seveda lahko navajali znake za nervoznega otroka, pa naj za sedaj zadoštuje. (Dalje prihodajo)